

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projektą rengti paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 3 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – GGAĮ) projektu siekiama įgyvendinti 2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, (toliau – NPP) nurodyto strateginio tikslo „Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui“ pažangos uždavinius. Vienas iš uždavinių – išsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę, ekosistemas, jų paslaugų kokybę bei kraštovaizdžio savitumą ir užtikrinti darnų gamtos išteklių naudojimą.

Tai padėtų išspręsti esamą problemą ir užtikrinti tinkamą, nustatytus ES reikalavimus atitinkančią laukinių gyvūnų, paimtų iš aplinkos, netinkamos gyventi, ar konfiskuotų dėl neteisėto ir (ar) netinkamo jų laikymo sąlygų, priežiūrą, gydymą, adaptaciją ir paleidimą į laisvę.

Šiuo metu nėra vienoje vietoje sutelktų kompetencijų, infrastruktūros ir pajėgumų, galinčių užtikrinti šių funkcijų – **laukinių gyvūnų, sužeistų, esančių ne jų rūšies buveinėje ar patekusių į jiems netinkamą gyventi aplinką, sulaikytų, paimtų ir konfiskuotų gyvūnų paėmimo, laikymo, globos, gydymo, reabilitacijos, adaptacijos, išgydytų ir (ar) adaptuotų prie gyvenimo laisvėje sąlygų bei galinčių savarankiškai gyventi gyvūnų paleidimo į natūralias buveines** – vykdymą.

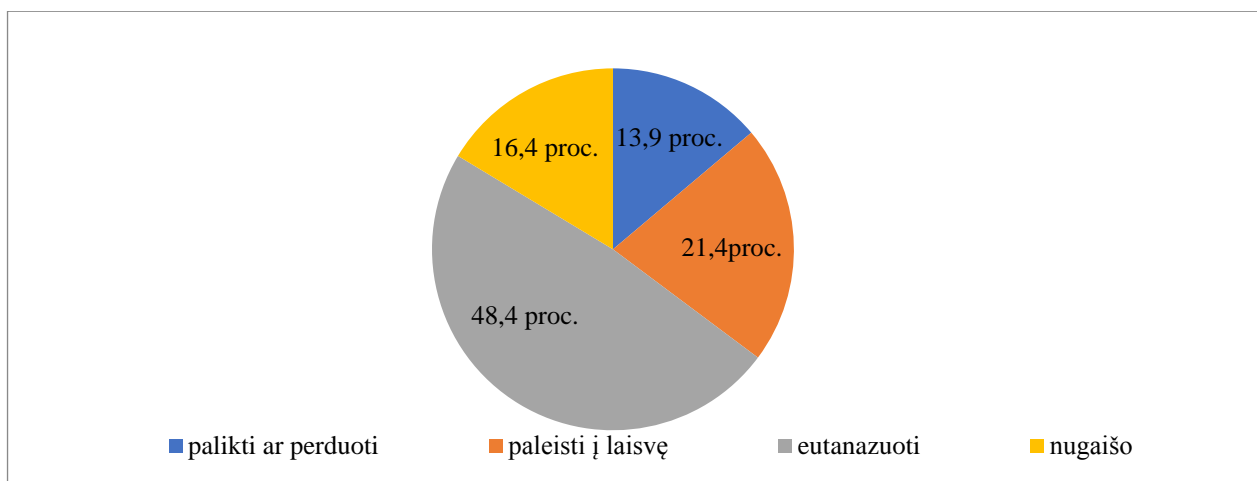
Aplinkos apsaugos institucijos nuolat sulaukia pranešimų apie sužeistus, į nelaimę patekusius, esančius ne jų rūšies buveinėje ar jiems netinkamoje gyventi aplinkoje laukinius gyvūnus, taip pat ir saugomų rūšių gyvūnus. Dažniausiai pagalbos reikia gyvūnams, kurie susiduria su žmogaus sukurtais objektais ar veiksmais (automobilių eismu, stiklo konstrukcijomis, elektros oro perdavimo linijomis, žvejybos priemonėmis (valai, kabliukai, tinklai), naftos produktų tarša, pastatų renovacija, gyvūnų jauniklių atskyrimu nuo tėvų dėl žmogaus veiklos ir pan.

Taip pat pasitaiko laukinių gyvūnų konfiskavimo atvejų, kai pažeidžiamos laukinių gyvūnų įsigijimo, laikymo ar prekybos jais taisyklės, numatytos nacionaliniuose, ES ir tarptautiniuose teisės aktuose (Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijoje (CITES), Tarybos reglamente Nr. 338/97 dėl faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo), kai juos reikia laikyti iki galutinio teismo sprendimo.

Reikia pripažinti, kad Lietuvos Respublikoje nesudaromos tinkamos laukiniams gyvūnams, kuriems reikalinga pagalba ir (ar) globa, pagalbos suteikimo, gydymo ir laikymo sąlygos, nes nėra institucijos, kuri tinkamai pasirūpintų konfiskuotais arba saugomų rūšių gyvūnais, kurių negalima paleisti į laisvę dėl traumų ar nesugebėjimo adaptuotis gamtoje.

Dabar šiai problemai spręsti kasmet iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų perkama paslauga, tačiau ji nepatenkina viso pagalbos laukiniams gyvūnams poreikio, o rinkoje neužtenka tiekėjų, galinčių teikti analogišką paslaugą. Lietuvoje yra tik kelios visuomeninės organizacijos, globojančios laukinius gyvūnus, tačiau jos neturi pakankamai lėšų ir sąlygų laikyti laukinius gyvūnus.

Dėl nepakankamos ir neatitinkančios keliamų reikalavimų pagalbos laukiniams gyvūnams teikimo mažiau jų išgydoma ir paleidžiama į laisvę, todėl nyksta bioįvairovė.

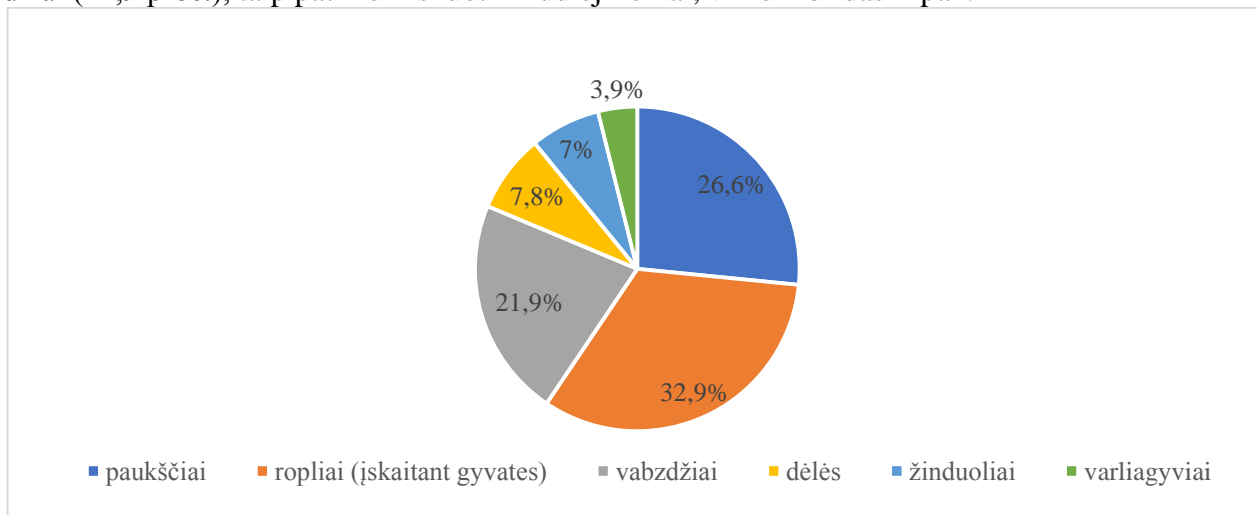

1 pav. Laukinių gyvūnų išgyvenamumo esamomis sąlygomis rodikliai

Vadovaujantis Gyvūnų globėjų asociacijos ataskaitų duomenimis, teiktų paslaugų struktūroje, kuri pavaizduota 1 pav., net 48,4 proc. 2013–2018 metais paimtų gyvūnų buvo nugaišinti, 16,4 proc. nugaišo, 13,9 proc. palikti įstaigoje ir perduoti kitur, 21,4 proc. buvo paleisti į laisvę. Nugaišintų ir nugaišusių iš viso buvo 64,8 proc., liko gyvų – 35,2 proc. Daugiau dėmesio skiriant gydymui, šis santykis galėtų būti geresnis, t. y. daugiau gyvūnų galėtų likti gyvi. Svarbu pažymėti, kad iš visų 2013–2018 metais užregistruotų gyvūnų 77, priklausantys 20 skirtingų gyvūnų rūšių, buvo iš Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašo. Daugiausiai buvo paukščių – vištvanagių (18 individų), jūrinių erelių (12), pelėsakalių (11), juodųjų gandrų (6), didžiųjų baublių (5). Kitų gyvūnų buvo po 4 ar 3 ir mažiau.

Kasmet augant paslaugos poreikiui, problema aštrėja. Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau – AAD) duomenimis, 2010–2018 metais muitinė ir AAD iš viso konfiskavo 114 gyvūnų, iš jų, kaip pavaizduota 2 pav., didžiąją dalį sudarė paukščiai (77 gyvūnai), iš kurių 29 – egzotiniai paukščiai, 10 – plėšrieji paukščiai. Kiti gyvūnai buvo žinduoliai, nedaug roplių.

Pagal 2019–2021 m. duomenis, gerokai išaugo (beveik 3,5 karto per metus) iš fizinių ir juridinių asmenų konfiskuotų gyvūnų kiekis – konfiskuoti net 128 gyvūnai (per tris kartus ilgesnį 2010–2018 m. laikotarpį jų konfiskuota 114, per metus vidutiniškai – 12 ar 13 gyvūnų, per 2019–2021 metus – 42 ar 43 gyvūnus). Konfiskuotų 2019–2021 metais gyvūnų pasiskirstymas pagal rūšis procentais, kuris pavaizduotas 3 pav., rodo, kad kaip įprastai gausiausią būrį sudarė paukščiai (26,6), ropliai (22,7), vabzdžiai (21,9 proc.), taip pat konfiskuoti 4 rudieji lokiai, vilko hibridas ir pan.

2 pav. Konfiskuotų gyvūnų pasiskirstymas pagal grupes 2019–2021 metais

Pažymėtina, kad stambieji žinduoliai ir dalis paukščių, roplių ir varliagyvių rūšių individų, kadangi Lietuvoje nebuvo tinkamų jų laikymo sąlygų ir asmenų, galinčių laikyti minėtus gyvūnus, išvežti į Europoje esančius laukinių gyvūnų globos centrus. Remiantis AAD duomenimis, laukinių gyvūnų laikymo pažeidimų vis dar daug, įskaitant ir pradėtų ikiteisminių bylų (dėl laukinių kačių hibridų, beždžionių ir kitų laukinių gyvūnų neteisėto laikymo). Gyvūnai konfiskuojami iki teismo sprendimo ir jų laikymo bei nuolatinės globos vieta – aktuali problema.

Trūksta ne tik pajėgumų, kvalifikuotos pagalbos ir gydymo gyvūnams, bet ir informacijos visuomenei, kokiais atvejais reikia pranešti apie sužalotą gyvūną, kaip įvertinti, ar būtina pagalba ir (ar) globa laukiniam gyvūnui, ir kitais klausimais. Šiuo metu visuomenė ne tik domisi laukinių gyvūnų gerove ir globa, bet ir nori padėti gelbėti gyvūnus, tačiau nėra valstybinės gyvūnų globos ir gydymo įstaigos, kurioje specialistai, veterinarijos studentai, moksleiviai ir kiti asmenys galėtų savanoriauti ir gilinti praktinius gyvūnų globos ir gydymo įgūdžius.

Atsižvelgiant į šias su gyvūnų globa ir gerove susijusias problemas, Aplinkos ministerijos užsakymu, 2018 m. parengta galimybių studija „Dėl tinkamos pagalbos ir globos sužeistiems, nelaimėn patekusiems, esantiems ne jų rūšies buveinėje ar netinkamoje jiems gyventi aplinkoje ir konfiskuotiems laukiniams gyvūnams“, kurios pagrindu parengtas ir investicijų projektas „Laukinių gyvūnų globos centro įkūrimas“ (toliau – investicijų projektas). Investicijų projekte buvo nagrinėjama, kaip visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, išskyrus Baltijos jūros pakrantę, sudaryti tinkamas laukiniams gyvūnams, kuriems reikalinga pagalba ir (ar) globa, pagalbos suteikimo, gydymo ir laikymo sąlygas. Įvertinus galimybes ir pagrindines problemas, susijusias su laukinių gyvūnų globos paslaugomis, nustatytas pagrindinis šio investicijų projekto tikslas – „įkurti Laukinių gyvūnų globos centrą, kuriame gyvūnai būtų gydomi, reabilituojami, adaptuojami išleidimui į natūralias buveines, kitais būdais užtikrinama jų globa ir gerovė“. Investicijų projekte išnagrinėtos 2 alternatyvos – su galimomis grėsmėmis ir naudomis – ir pateiktas pasiūlymas įgyvendinti investicijų projektą, kuris apimtų specializuoto Laukinių gyvūnų globos centro (toliau – LGGC) pastatų komplekso statybos Naujųjų Muniškių kaime (Kauno r.), kaip Lietuvos sveikatos mokslų universiteto padalinio, veiklą. Atsižvelgiant į investicijų projekto atliktą vertinimą, 2020-05-27 tarp Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir Aplinkos projektų valdymo agentūros pasirašyta projekto „Laukinių gyvūnų globos centro įkūrimas“ sutartis Nr. 05.5.1-APVA-V-018-01-0014 (toliau – Projektas).

2023 m. pabaigoje (iki 2023 m. rugsėjo 1 d.) įgyvendinus Projektą ir LGGC pradėjus veiklą (2023 m. spalio mėn. arba anksčiau), būtų išspręstas uždavinys dėl pajėgumų, kompetencijų ir sąlygų, atitiksiančių laukinių gyvūnų laikymo, gydymo, priežiūros, reabilitacijos ir globos reikalavimus, tenkinimo. Laukiniai gyvūnai būtų gydomi, reabilituojami, adaptuojami prie gyvenimo laisvėje sąlygų išleidimui į natūralias buveines, kitaip užtikrinama jų globa ir gerovė, taip pat sukuriama galimybė mokyti visuomenę (įskaitant ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikus, bendrojo lavinimo mokyklų moksleivius, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigų bendruomenes) ir informuoti apie gyvūnų globą, gerovę, į šią veiklą įtraukti gyvūnų gerovės specialistus, veterinarijos studijų studentus, privačius veterinarus, gyvūnų globa užsiimančias visuomenines organizacijas, savanorius ir kt. asmenis. Šis LGGC glaudžiai bendradarbiautų su Aplinkos ministerija, AAD, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba, mokslo ir švietimo institucijomis, Lietuvos ir užsienio visuomeninėmis organizacijomis, privačiais veterinarais ir kitais suinteresuotais asmenimis, todėl šių funkcijų vykdymą, atsižvelgus į investicijų projektu atliktą vertinimą, siūlome pavesti Lietuvos sveikatos mokslų universitetui ir įgaliotam jo padaliniui LGGC, kuris veiktų ir teiktų paslaugas pagal nustatytus prioritetus.

Šis specializuotas Lietuvos sveikatos mokslų universiteto padalinys LGGC turėtų ne tik visą reikalingą infrastruktūrą – veterinarinės gydyklą, karantino pastatų su gyvūnams gydyti ir reabilituoti skirtomis patalpomis ir įranga, visuomenės švietimo ir mokymo patalpomis, gyvūnams laikyti ir adaptuoti skirtų lauko voljerų, ūkinių pastatų su reikalinga priežiūros įranga ir technika, bet ir

kvalifikuotą personalą, kurį sudarytų veterinarijos specialistai, studentai, apmokyti ir darbo su gyvūnais patirties turintys asmenys. LGGC būtų vienintelė Lietuvoje tokio lygio laukinių gyvūnų globos ir gydymo paslaugas teikianti įstaiga, kuri ne tik rūpintųsi pagalba laukiniams gyvūnams, organizuotų mokymus, užsiimtų edukacija, bet ir taip pat būtų sudarytos galimybės veterinarijos specialistams ir studentams, moksleiviams ir kitiems asmenims savanoriauti ir gilinti praktinius laukinių gyvūnų globos ir gydymo įgūdžius. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir jo padalinio LGGC vykdoma veikla leistų ne tik sumažinti neapibrėžtumą dėl galimybės gauti tinkamos kvalifikacijos veterinarines paslaugas laukiniams gyvūnams ir suteikti jiems reikiamą adaptaciją prie gyvenimo laisvėje sąlygų prieš juos paleidžiant į natūralias buveines, bet ir kaupti mokslines žinias, kurias būtų galima pritaikyti praktikoje. Tai gerokai pagerintų laukinių gyvūnų gydymo, reabilitacijos, išleidimo į laisvę galimybes Lietuvoje.

GGAĮ projekto tikslas – užtikrinti laukinių gyvūnų globos kokybiškų paslaugų, kurias teiktų Lietuvos sveikatos mokslų universitetas ar įgaliotas jo padalinys, visoje Lietuvoje. Tai leistų užtikrinti laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų, kuriems reikalinga pagalba, tinkamą priežiūrą ir įgyvendinti Lietuvos ir ES teisinius reikalavimus dėl laukinių gyvūnų laikymo, naudojimo ir apsaugos.

Labai svarbu, kad šios funkcijos būtų pavestos vykdyti specializuotai ir kompetentingai įstaigai, galinčiai visą parą teikti sužeistiems, į nelaimę patekusiems, esantiems ne jų rūšies buveinėje ar jiems netinkamoje gyventi aplinkoje laukiniams gyvūnams gydymo, reabilitavimo, adaptavimo prie gyvenimo laisvėje sąlygų prieš jų paleidimą į natūralias buveines ir kitas gyvūnų globos ir gerovės užtikrinimo paslaugas.

Kaip rodo statistiniai duomenys, ateityje šių paslaugų poreikis didės. 2017–2020 m. Aplinkos apsaugos agentūra išdavė 722 leidimus laikyti laukinius gyvūnus nelaisvėje (aptvaruose, voljeruose), tačiau per tą patį ketverių metų laikotarpį net 42 leidimai laikyti laukinius gyvūnus buvo panaikinti, todėl išlieka didelė tikimybė, kad daugėjant šių leidimų ir griežtėjant gyvūnų laikymo reikalavimams ES lygiu, konfiskuotinių gyvūnų kiekis gali augti. Tikrinant zoologijos sodų ir kitų laukinių gyvūnų laikymo vietas nustatoma nemažai pažeidimų, susijusių su laikomų gyvūnų laikymo sąlygomis, gyvūnų gerove, teisėtą įsigijimą pagrindžiančiais dokumentais, todėl gyvūnai dažnai turi būti paimami, laikomi ir jiems suteikiama tinkama veterinarinė priežiūra iki teismo sprendimo ar po jo, kol randami kiti laikytojai. Atsiradus poreikiui tokius gyvūnus laikyti ilgiau (ar net nuolatos), reikia jiems užtikrinti atitinkamas laikymo sąlygas.

AAD duomenimis, 2019–2021 m. iš fizinių ir juridinių asmenų konfiskuoti 45 skirtingų rūšių gyvūnai, iš viso – 128., jų laikymo ir priežiūros sąlygos skirtingos. Deja, kol kas nėra įstaigos, galinčios užtikrinti konfiskuotų gyvūnų laikymą tinkamomis sąlygomis ir suteikti kvalifikuotas veterinarines paslaugas. Šiai funkcijai vykdyti 2021 m. AAD iš Aplinkos apsaugos remimo programos (toliau – AARP) lėšų panaudojo daugiau kaip 60 tūkst. eurų: gyvūnų laikymo paslaugai, patologiniams tyrimams, pavojingų, agresyvių gyvūnų gaudymui, paėmimui, išvežimui į globos vietą, veterinarinei apžiūrai, mėginių molekuliniam genetiniam gyvūnų rūšies nustatymui ir analizei, konfiskuotų laukinių gyvūnų perkėlimui ir kt., o 2022 m. šiam tikslui suplanuotas lėšų poreikis daug didesnis – 357 tūkst. eurų – dėl padaugėjusių pažeidimų.

Remiantis laukinių gyvūnų globos paslaugos tiekėjo, kurio paslaugos buvo perkamos Aplinkos ministerijos iš AARP lėšų, 2013–2018 m. ataskaitomis, prognozuojama, kad apie sužeistus gyvūnus bus gauta apie 1218 pranešimų per metus, iš jų apie 50 gyvūnų gali būti konfiskuotini.

Įstatymo projektu įtvirtinus nuostatą ir pavedus Lietuvos sveikatos mokslų universitetui ar įgaliotam jo padaliniui šias funkcijas, o joms vykdyti skyrus reikalingą finansavimą, būtų pasiektas pagrindinis uždavinys – užtikrintas nuolatinis Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių laukinių gyvūnų (išskyrus Baltijos jūros pakrantę ir joje esančius jūros žinduolius ir vandens paukščius), kurie yra sužeisti, esantys jiems netinkamoje gyventi aplinkoje, konfiskuoti ar kuriems reikalinga pagalba, laikymas, globa, reabilitacija, adaptacija, išgydytų ir adaptuotų bei galinčių savarankiškai gyventi laukinių gyvūnų paleidimas į natūralias buveines ar perdavimas kitiems asmenims, turintiems tinkamas

sąlygas perduotiems gyvūnams laikyti. Baltijos jūros pakrantėje esančių jūros žinduolių ir vandens paukščių, kuriems reikalinga pagalba, gydymu, globa, reabilitacija ir paleidimu į rūšies buveines užsiima Baltijos jūros gyvūnų reabilitacijos centras, priklausantis Lietuvos jūrų muziejui (jo įkūrimą iš dalies finansavo Aplinkos ministerija ES lėšomis).

Atsižvelgus į tai, kad ši veikla yra nekomercinė, norint užtikrinti tinkamą Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme pavestų funkcijų vykdymą, finansavimas turės būti skiriamas iš valstybės biudžeto.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Aplinkos ministerija.

Įstatymo projekto rengėjas – Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupės vadovas Algirdas Klimavičius, tel. 8 686 17 295, el. p. algirdas.klimavicius@am.lt, Gamtos apsaugos politikos grupės patarėja Laura Janulaitienė, tel. 8 698 83 219, el. p. laura.janulaitiene@am.lt; Gamtos apsaugos politikos grupės patarėja Virginija Kalesinskiene, tel. 8 696 95 290, el. p. virginija.kalesinskiene@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Pagal GGAĮ 3 straipsnio 3 dalį, Aplinkos ministerija ar jos įgaliotos institucijos:

1) pagal kompetenciją formuoja valstybės politiką laukinių gyvūnų gerovės ir apsaugos srityje, padeda ją įgyvendinti įgaliotoms institucijoms;

3) tvirtina medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklės, kuriose nustato: medžiojamųjų gyvūnų rūšių sąrašą ir šių gyvūnų medžioklės terminus; draudžiamus ir leidžiamus medžioklės būdus ir jų taikymo terminus, draudžiamus ir leidžiamus naudoti įrankius bei kitus medžioklės reikalavimus;

5) informuoja ir konsultuoja suinteresuotus asmenis dėl laukinių gyvūnų gerovės ir apsaugos (ši nuostata galios iki 2023-01-01);

6) atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Šiuo metu AAD vykdo aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės funkcijas ir, nustačiusi pažeidimus dėl netinkamo ar neteisėto laukinių gyvūnų laikymo, juos konfiskuoja, o konfiskavusi – ieško naujų globėjų konfiskuotiems gyvūnams įkurdinti reikalavimus atitinkančiomis laikymo sąlygomis.

Šiuo metu AAD per viešuosius pirkimus perka gyvūnų globos priemonių įgyvendinimo paslaugas, tam kasmet skiria apie 100 tūkst. eurų. Kvalifikuotų šios paslaugos tiekėjų yra mažai, dažnai neužtikrinamos tinkamos laukinių gyvūnų laikymo sąlygos, veterinarinės paslaugos, priežiūra ir adaptacija, todėl daugiau laukinių gyvūnų nugaišinama, negu išgydoma.

Aplinkos apsaugos agentūra teisės aktais¹ įpareigota priimti sprendimus dėl valstybės ar savivaldybės institucijų, išskyrus AAD, konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvūnų gyvūnų laikymo, laikino ar nuolatinio perdavimo ar sunaikinimo. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos dėl konfiskuotų laukinių gyvūnų pagal dabar nustatytą tvarką kreipiasi į Aplinkos apsaugos agentūrą, kuri rūpinasi jiems tinkamomis gyventi sąlygomis.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Keičiamu GGAĮ projektu numatoma pavesti Lietuvos sveikatos mokslų universitetui ar įgaliotam jo padaliniui laukinių gyvūnų globos, laikymo, gydymo, adaptavimo ir (ar) paleidimo į jiems tinkamą gyventi aplinką funkcijas, taip pat perduoti dalį Aplinkos ministerijos funkcijų, susijusių su asmenų informavimu ir konsultavimu laukinių gyvūnų gerovės, globos ir apsaugos klausimais. Atsižvelgus į tai, siūloma 3 straipsnį papildyti 11 dalimi:

¹ Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvūnų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. D1-48 „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvūnų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“

„11. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas ar įgaliotas jo padalinys:

1) vykdo funkcijas, susijusias su laukinių gyvūnų (įskaitant laukinių gyvūnų hibridus), kurie yra sužeisti, esantys ne jų rūšies buveinėje ar netinkamoje jiems gyventi aplinkoje, sulaikytų, paimtų ir konfiskuotų laukinių gyvūnų laikymu, globa, gydymu, reabilitacija, adaptacija, išgydytų ir (ar) adaptuotų bei galinčių savarankiškai gyventi laukinių gyvūnų, išskyrus laukinių gyvūnų hibridus, paleidimu į jų rūšies buveines ar jų perdavimu asmenims, turintiems tinkamas sąlygas ir teisę perduodamus laukinius gyvūnus laikyti nelaisvėje;

2) informuoja ir konsultuoja asmenis laukinių gyvūnų gerovės, globos ir apsaugos klausimais;

3) bendradarbiauja su Aplinkos ministerija, Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos, Muitinės departamentu prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, gyvūnų globėjais, užsiimančiais laukinių gyvūnų globa, teikia jiems metodinę pagalbą laukinių gyvūnų gerovės, globos ir apsaugos klausimais;

4) organizuoja mokymus laukinių gyvūnų gerovės, globos ir apsaugos klausimais.“

Pavedus šių funkcijų vykdymą Lietuvos sveikatos mokslų universitetui arba įgaliotam jo padaliniui, bus įstatymu įtvirtinti gyvūnų globos, laikymo ir priežiūros reikalavimai, kurie leis pagerinti gyvūnų gerovės situaciją Lietuvoje.

Įstatymo projekte numatyta bendradarbiavimo su Muitinės departamentu prie Finansų ministerijos funkcija leistų operatyviai perimti Muitinės departamento prie Finansų ministerijos konfiskuotus laukinius gyvūnus ir suteikti jiems gyventi tinkamas sąlygas.

Perdavus šias funkcijas vykdyti Lietuvos sveikatos mokslų universitetui ar įgaliotam jo padaliniui LGGC, daugiau gyvūnų bus išgydoma ir paleidžiama į tinkamas jiems gyventi buveines, o konfiskuotiems – sudaromos tinkamos laikymo sąlygos, iki bus rasti nauji šeimininkai. Šių funkcijų perdavimas specializuotai įstaigai, teikiančiai gydymo paslaugas visą parą, padės pasiekti geresnių rezultatų – daugiau gyvūnų išgydyti ir grąžinti į aplinką. Šie teigiami rezultatai labai prisidės prie biologinės įvairovės išsaugojimo ir jos gausinimo, ypač saugomų gyvūnų rūšių. Taip pat ne mažiau svarbus aspektas – efektyvus LGGC, finansuojamo ES lėšomis, techninių pajėgumų panaudojamas pagal tikslinę jo paskirtį, susijusią su gyvūnų gydymu, reabilitacija ir paleidimu į laisvę, gyventojų konsultavimu, žinių kaupimu bei piliečių sąmoningumo ugdymu. Tačiau didžiausia nauda bus valstybei, nes šių funkcijų perdavimas kompetentingai įstaigai prisidės prie biologinės įvairovės, saugomų gyvūnų rūšių, svarbių ekosistemoms, išsaugojimo ir siektinų apsaugos ir kontrolės tikslų šioje srityje įgyvendinimo.

Atsižvelgus į tai, kad Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio 7 dalyje vis dar likęs ankstesnis šios institucijos pavadinimas, siūloma jį keisti į esamą pavadinimą – Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad šių pasekmių būtų išvengta

Bus užtikrinta nelaisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų gerovė, sudarant tinkamas laikymo, gydymo ir (ar) adaptavimo prie gyvenimo laisvėje, prieš jų paleidimą į natūralias buveines, sąlygas. Taip pat sudarytos sąlygos daugiau gyvūnų išgydyti, paleisti atgal į gamtą arba užtikrinti tinkamas jiems gyventi nelaisvėje sąlygas.

Neigiamų pasekmių priėmus GGAĮ projektą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės. Atlikus teisės akto antikorupcinį vertinimą, poveikis korupcijai nenustatytas.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą, bus keičiami:

1) Aplinkos ministro 2009 m. vasario 5 d. įsakymas Nr. D1-48 „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2) Aplinkos ministro 2021 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. D1-713 „Dėl Prekybos laukiniais gyvūnais, augalais ir grybais taisyklių patvirtinimo“.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu nesiūloma naujų sąvokų, nekeičiamos dabar galiojančios sąvokos, todėl įstatymo projektas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka nevertinamas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir kitų Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymo projektą, Aplinkos ministerija iki įstatymo įsigaliojimo priims pakeitimus šių teisės aktų:

1) Aplinkos ministro 2009 m. vasario 5 d. įsakymo Nr. D1-48 „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2) Aplinkos ministro 2021 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. D1-713 „Dėl Prekybos laukiniais gyvūnais, augalais ir grybais taisyklių patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Planuojama, kad kasmet vidutinis laikomų gyvūnų skaičius nuo 2024 metų pradžios galėtų būti apie 1218 (įskaitant konfiskuotus). Laukiniai gyvūnai bus laikomi LGGC, kol išgis ir bus galima juos paleisti į laisvę arba kol bus rasti nauji šeimnininkai. Nesant galimybės išgelbėti gyvūną, bus atliekama eutanazija nutraukiant jo kančias. Tikimasi, kad didžioji dalis išgydytų gyvūnų bus grąžinti į jiems gyventi tinkamą aplinką (jų rūšies buveines) arba perduoti naujiems šeimnininkams, kurie sutiktų jais rūpinti ir galėtų užtikrinti tinkamas laikymo ir globos sąlygas, kaip tai reglamentuoja teisės aktai, kuriais įgyvendinami Lietuvos ir ES gyvūnų laikymo ir priežiūros reikalavimai.

Laukinių gyvūnų globos, laikymo ir gydymo paslaugoms teikti ir šioms funkcijoms vykdyti, įvertinus kainų pokyčius dėl išaugusios infliacijos, iš valstybės biudžeto 2023 m. reikės apie 412 tūkst.

eurų, 2024 m. – apie 806 tūkst. eurų, o 2025 m. – jau apie 828 tūkst. eurų. Įskaičiavus išlaidas, susijusias su laukinių gyvūnų ir gyvūnų hibridų paėmimu (konfiskavimu), gyvūnų globos priemonių suteikimu (gyvūnų laikymo patalpų nuoma, šėrimas, vet. paslaugos), įvairiais tyrimais (medicininiai, patologiniai tyrimai, ekspertizės ir pan.), taip pat išlaidas, susijusias su konfiskuotų laukinių ir invazinių gyvūnų bei gyvūnų hibridų transportavimu (laikyti ES šalyse) 2022 m. šių funkcijų vykdymui suplanuotas lėšų poreikis buvo 357 tūkst. eurų. Lėšos, kurios iki šiol buvo skiriamos iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos šioms paslaugoms įsigyti, nepakankamos, todėl, pagal atliktus skaičiavimus, įstatymu nustatytoms funkcijoms tinkamai vykdyti iš valstybės biudžeto kasmet reikėtų skirti apie 828 tūkst. eurų ir dar daugiau, jei infliacija didėtų. Įsigaliojus šiems GGAĮ pakeitimams, kuriais numatyta dalį funkcijų pavesti vykdyti LSMU ar įgaliotam jo padaliniui – LGGC, lėšos šioms funkcijoms vykdyti turės būti planuojamos ir skiriamos iš valstybės biudžeto norint užtikrinti nuolatinę LGGC veiklą ir jam paskirtų funkcijų vykdymą. Pasirinktas finansavimo modelis – dalį perduotų funkcijų finansuoti iš Aplinkos ministerijai skiriamų asignavimų – būtų tinkamiausias bent jau pradiniam etape. Pirmaisiais LGGC veiklos metais, kurie turi prasidėti nuo 2023 m. rugsėjo mėn., lėšos, reikalingos LGGC funkcijoms finansuoti, būtų skiriamos iš Aplinkos ministerijai skirtų asignavimų, o pradėdant nuo 2024 m. sausio 1 d., lėšos turėtų būti numatytos iš valstybės biudžeto Aplinkos ministerijai skiriamuose asignavimuose. Lėšos, įstaigai vykdančiai įstatymu numatytas funkcijas, būtų pervedamos pagal tarp šių šalių pasirašytas sutartis. Toks finansavimo būdas leistų užtikrinti tinkamą LGGC veiklą, perduotų funkcijų vykdymą ir tikslų pasiekimą. Kadangi LGGC veikla bus vykdoma nuolat – paslaugos bus teikiamos visą parą, turėtų būti užtikrintas nuolatinis tiek kvalifikuotų specialistų darbo užmokesčio, tiek gyvūnų priežiūros ir laikymo, tiek infrastruktūros išlaikymo finansavimas. Lėšų poreikis šiai veiklai ir funkcijoms nurodytais metais vykdyti pateiktas Finansų ministerijai, nurodant kam ir kiek lėšų reikės pirmaisiais LGGC veiklos metais, kai ji bus vykdoma ne visu pajėgumu (centras veiklą pradės vykdyti nuo 2023 m. spalio mėn., tačiau iki veiklos pradžios turės būti pasamdytas personalas, jis apmokytas, parengtos reikalingos vidinės veiklos ir gyvūnų gydymo ir priežiūros tvarkos aprašas, įsigyta reikalingų priemonių – vaistų, pašarų ir pan.; su partneriais sudarytos veikimo schemos ir tvarkos aprašas, pvz., procesų integravimo į 112 pagalbos skambučio sistemą, šalies ir užsienio partnerių paieškos ir pan.), ir kiek nuo 2024 m., kai veikla bus vykdoma visu pajėgumu. Įgyvendinus šį modelį, bus sutaupyta laiko, kurį aplinkos apsaugos pareigūnai sugaišta ieškodami naujų šeimininkų konfiskuotiems gyvūnams, organizuodami viešuosius pirkimus paslaugai įsigyti, konsultuodami visuomenę gyvūnų gerovės klausimais, šį laiką bus galima skirti kitų sričių kontrolei. Kadangi dabar iš AARP skiriamos lėšos paslaugai įsigyti nepakankamos ir neleidžia pasiekti keliamų tikslų gyvūnų gerovės srityje, bus reikalingas papildomas finansavimas iš VB lėšų.

Daugiausia lėšų pareikalautų darbo užmokestis – 45 proc., gyvūnų laikymo išlaidos (pašarai, medikamentai) – 12 proc. visų lėšų, nuotekų surinkimas – 15 proc., elektra, šildymas, vanduo, šiukšlių išvežimas – 15,5 proc., kuro sąnaudos – 7 proc., kitos sąnaudos – 2 proc., gyvūnų gaišenoms tvarkyti – 1,5 proc., administraciniai kaštai – 2 proc.

Daugiau nei dvigubai išaugęs lėšų poreikis pradėjus veikti LGGC visu pajėgumu paaikškinamas tuo, kad šiuo metu rinka nepatenkina reikiamos paslaugos poreikio ir neužtikrina jos kokybės, todėl dauguma gyvūnų nugaišta. Gyvūnams, kuriems Lietuvoje nėra užtikrintos tinkamos gyventi sąlygos, ieškoma šeimininkų kitose valstybėse. ES lėšomis steigiamo Lietuvoje specializuoto LGGC veiklos kasmetinės išlaidos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme nustatytoms funkcijoms vykdyti apskaičiuotos remiantis projektine medžiaga, t. y. įvertinus galimų laikyti gyvūnų skaičių, rūšių įvairovę, laikymo sąlygų, gydymo poreikį, rehabilitacijos trukmę, maitinimą, priežiūrą, kvalifikuotą, nuolat dirbantį personalą, administracines išlaidas, mokesčius ir pan. Atsižvelgus į pakitusias kainas ir augančią infliaciją, patikslinti išlaidų dydžiai. Kadangi iki šiol tokios specializuotos įstaigos Lietuvoje nebuvo, reikalingų išlaidų šiam centrui finansuoti negalima palyginti su iš AARP kasmet skiriamomis lėšomis vienkartinę paslaugą konkrečiu atveju įsigyti rinkoje. Atkreiptinas dėmesys, kad augant šių

paslaugų paklausa didėja ir išlaidos, reikalingos išaugusiems poreikiams patenkinti. Pagal AAD pateiktus 2022 metų lėšų poreikius, šiam tikslui iš AARP numatyta skirti apie 357 tūkst. eurų. Siekiant užtikrinti nuolatinę LGGC veiklą ir pavestų funkcijų įgyvendinimą, planuojamas valstybės biudžeto lėšų poreikis funkcijoms vykdyti sudarys apie 806 tūkst. eurų per metus, jis būtų apie 2,3 karto didesnis už dabar skiriamas lėšas, pateikiamas lentelėje. Atsižvelgiant į gyvūnų augintinių globos organizacijų ir užsienio globos centrų patirtį, LGGC ateityje sieks mažinti biudžetinių lėšų poreikį – ieškos alternatyvių finansavimo šaltinių (juridinių ir fizinių asmenų savanoriškos lėšos, užsienio partnerių parama).

Išlaidų kategorija	2023 m., Eur				2024 m. (su 15,7 proc. infliacijos augimu)	2025 m. (su 2,7 proc. infliacijos augimu)
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis		
1.APTARNAVIMAS	27 186,54	27 186,54	27 186,54	82 034,63	379 656,25	389 906,96
1.1. vandens suvartojimas	5 099,96	5 099,96	5 099,96	15 299,88	70 807,82	72 719,63
1.2. elektra	2 158,90	2 158,90	2 158,90	6 476,71	29 974,20	30 783,50
1.3. šildymas	1 091,57	1 091,57	1 091,57	3 274,72	15 155,40	15 564,60
1.4. transporto išlaidos	4 908,96	4 908,96	4 908,96	14 726,88	68 156,01	69 996,22
1.5. kitos sąnaudos	1 076,25	1 076,25	1 076,25	3 228,75	14 942,66	15 346,11
1.6. vaizdo stebėjimo kamerų išlaikymas	161,93	161,93	161,93	485,79	2 248,24	2 308,94
1.7. internetas, ryšio paslaugos	100,00	100,00	100,00	300,00	1 388,40	1 425,89
1.8. deguonies ir CO2 balionų nuoma ir užpildymas	35,97	35,97	35,97	107,91	499,41	512,89
1.9. gaisrenų išvežimas	615,00	615,00	615,00	1 845,00	8 538,66	8 769,20
1.10. mėšlo kontenerių utilizavimas	373,10	373,10	373,10	1 119,30	5 180,12	5 319,98
1.11. nuotekų surinkimas (kartu su technologinėmis nuotekomis)	11 302,84	11 302,84	11 302,84	33 908,51	156 928,58	161 165,65
1.12. šiukšlių išvežimas	262,06	262,06	262,06	786,19	3 638,46	3 736,70
1.13. draudimai, kanceliarinės ir švaros prekės				475,00	2 198,30	2 257,65
2.DARBO UŽMOKESTIS	17 545,40	37 439,40	71 424,98	71 424,98	330 554,83	339 479,81
3.Pašarai				16 699,72	77 286,31	79 373,04
4.Medikamentai ir reagentai				8 117,79	18 784,57	19 291,76
IŠ VISO KASMETINIŲ IŠLAIDŲ:	44 731,94	64 625,94	98 611,53	178 277,12	806 281,96	828 051,57
5. PAPILDOMOS VIENKARTINĖS PASLAUGOS (2023 m.)						

5.1. ekspertų paslaugos				20000		
5.2. viešinio ir bendradarbiavimo skatinimo išlaidos				5500		
IŠ VISO:	44 731,94	64 625,94	98 611,53	203 777,12	806 281,96	828 051,57

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis

„Gyvūnai“, „gyvūnų globa“, „kontrolė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.